

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע | יו"ל ע"י מכון "מעדני אשר" - בית שמש

גליון מיוחד בענייני נישואין מתוך ספר "מעדני אשר" בענייני נישואין ש"ל בקרוב בעז"ה

לאדם הראשון כשישן דאין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין, מעדני אשר.
ט. כדי להורות לדורות שאדם לא יחשוב שהשידוך תלוי לפי ההשתדלות שהאדם
יעשה ומראים לנו שהזיווג הראשון בא באמצע השינה שהאדם לא עשה שום
דבר, ופתאום הגיע השידוך, כן בכל שידוך, מעדני אשר.
מעדני אשר: נראה בדרך צחות דלכן בחורים מבוטרים המעוכבים שידוך יושנים
הרבה, דזה סגולה לזיווג, שהרי אדם הראשון קיבל את זיווגו בשעת שינה.

מדוע ברא הקב"ה את הזיווג הראשון מהאדם ולא בראה מהעפר כמו שאדם נברא מהעפר?

יש להקשות: מדוע לא ברא הקב"ה את חוה מעפר כמו שאדם נברא מהעפר, כך
מקשה האלשיך הקדוש בפרשת בראשית, וכן האור החיים הקדוש בפרשת בראשית.

הנה בטור בהקדמה לאבן העזר כתב בשם הראב"ד כי לטובת האדם ולהנאתו הגדולה
ברא את האשה מהצלע של אדם, שאילו נברא זכר ונקבה כשאר הברואים היתה
האשה אצל האדם כנקבות הבהמה אצל הזכר שאינה מקבלת שלטונות הזכר ולא
עומדת אצלו לשמשו, אך זה חוטף מזה וזה בועט בזה ואיש למעברו יפנו, וגם
אינם מיוחדים זה לזה לפי שבתחלה נבראו זה בפני עצמו זה בפני עצמו, ולכן
ראה הבורא יתברך צורך האדם והנאותו, וברא אותו יחיד, ולקח אחת מצלעותיו,
ובנה האשה ממנה, והביאה אל האדם להיות לו לאשה, ולהיותה לו לעזר ולמסעד,
מפני שהיא נחשבת לו כאחד מאבריו אשר לו לשמשו, וכי יהיה מושל עליה
כמושל על אבריו, וזהו מה שאמרה התורה בראשית ב' כ' "ולאדם לא מצא עזר כנגדו"
במציאות המחשבה הקדמונית, כאשר ברא את הנבראים מן האדמה זכר ונקבה,
והביט וראה בטובת האדם, ולא מצא עזר לאדם בבריאה ההיא. ועל זה אמרה
התורה בראשית ב' י"ח "לא טוב היות האדם לבדו" כלומר אין טוב שיהיה האדם
מתבודד עם האשה כמו הבהמות שהם מתבודדים ואין הנקבות מיוחדות לזכרים,
"אעשה לו עזר כנגדו" כלומר אבראנו בענין שיהיה לו עזר ממנו, ושתהיה
מיוחדת לו, וזהו כנגדו, כלומר שתעמוד אצלו יום ולילה, ובגליוני הש"ס ברכות ס"א ע"מ ב'
הביא דעות דגם הבעל חיים נבראו בגוף אחד הזכר והנקבה.

ובאלשיך הקדוש בפרשת בראשית נמי הקשה למה עשה ה' ככה, ולא בראה עפר מן
האדמה כאשר יצר את האדם, ומביא שבגמ' כתובות ח' א' הקשה ר' אבהו, פסוק אחד
אומר זכר ונקבה בראם, ופסוק אחד אומר ויברא ה' אלהים את האדם, אלא
בתחילה עלה במחשבה לברא שנים, ואחר כך לא ברא אלא אחד, והנה בזה תכפל
הקושיא למה לא עשה כמחשבתו, ועוד שהכתוב מעיד שבראם, ואיך היתה
מחשבה בלבד, וגם אומרו שקרא את שם אדם, ואיך נאמר שלא נבראו אלא
אחד.

ומתריך: כי לפניו יתברך עלה במחשבה לברא שני גופים זכר ונקבה עפר מן
האדמה, אך ראה כי יהיה פירוד בינו ובין האשה ולא יהיה זיווגם עולה יפה, כי
אפילו עתה שנבראת הנקבה ממנו ממש קשה לזווגם כקריעת ים סוף, ומה גם אם
מראשיתם היו נבראים בפירוד, על כן לא ברא אלא אחד, ולא אמר לא ברא אלא
את אדם כי אם אלא אחד, ואין צריך לומר לרבותינו ז"ל בראשית רבה ח' א' ברכות ס"א א'
שדו פרצופין נבראו שהיתה נפש הזכר בפרצופו ונפש הנקבה בפרצופו ושניהם
גוף אחד, כי אם אף אם נאמר כפשט הכתוב, יהיה כי שתי הנפשות שהיו עתידות
בשני גופים מן העפר היו בגוף אחד, של הזכר בגוף ושל הנקבה בצלע שנבראת
ממנו כפי דעתנו, ועיין מה שתיריך האור החיים הקדוש קושיא זו.

מדוע הקב"ה הביא את הזיווג הראשון לאדם הראשון דווקא בשעה שישן?
בפרשת בראשית ב' כ"א ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם ויקח אחת מצלעותיו
ויסגור בשר תחתנה.

יש להקשות: למה הוצרך הקב"ה להפיל תרדמה על אדם הראשון כשלקח לו
הצלע כדי לברוא את חוה, ומדוע לא הביא לו את חוה כשהיה ער, כך מקשה החוקני
בפרשת בראשית וכן בספורנו, וכן האלשיך הקדוש, וכן באברנאל, וכן בתפארת יהונתן בפרשת בראשית.

איכא כמה תרוצים:

א. איתא בגמ' סנהדרין ל"ט עמוד א' אמר ליה קיסר לרבן גמליאל אלהיכם גנב הוא,
דכתיב ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם ויישן, וכו' לשקליה בהדיא, אמרה ליה
אייתו לי אומצא דבישרא, אייתו לה אותבה תותי בחשא, אפיקתה, אמרה ליה,
אכול מהאי, אמר לה מאיסא לי, אמרה ליה ואדם הראשון נמי, אי הות שקילה
בהדיא הוה מאיסא ליה, לפי זה אתי שפיר מדוע הפיל הקב"ה תרדמה על
האדם, וכן משמע ברש"י.

ובבאר מים חיים הקשה על זה: טעם זה לבד אינו מספיק כל כך הלא אמרו
בגמ' סוטה מ"ז א' שלש חינות הן, ואחד מהן חן אשה על בעלה, והנותן חן לכל
אשה בעיני בעלה גם לה היה יכול לתת חן שלא תתבזה עליו.

ב. חס הקדוש ברוך הוא על אדם הראשון שלא להכאיבו לפיכך הפיל עליו
תרדמה, כך כתב בחוקני.

ובבאר מים חיים פרשת בראשית תמה עליו: וכי ח"ו היה לקיחתו כדרך חתיכת רופאי
אדם בשר החי עד שמרוב הכאב מוכרחים להשקות את האדם סם של שינה.

ג. שלא יפחד ולא יצטער, כך כתב בספורנו.

ד. כדי שתביאהו שמחה פתאומית ויהיה כמוצא מציאה טובה שתגל נפשו בבואה
אליו בהיסח דעת, כך כתב אברנאל.

ה. רמז שהאדם יעשה עצמו נרדם בביתו, ולא יהיה קפדן עם אשתו ובני ביתו, כך
כתב בספר תולדות יצחק.

ו. האשה נבראה בעת תרדמה כי האשה מר ממות רצה לומר טיפה ממות, שמילת
מר פירושו טיפה כדכתיב "הן גוים כמול"י" וזה קשה ממות שיש בו עניין
קשה משורש מות וזאת היה כי נבראת בעת תרדמה, ושינה איתא בגמ' ברכות כ"ז
ע"מ ב' שיש בו חלק ס' ממיתה, וגם בזה היה לו עזר לכפר עליו בעולם הזה לבעל
יקרה לו נזק בעולם הבא, כך תריך בתפארת יהונתן בפרשת בראשית.

ז. נבראת בעת תרדמת ושינת אדם, כי בעת שינת אדם זוכה שנשמתו עולה
למעלה, וזהו תרדמה של נבואה כמו שכתוב בזהוה ויפל ה' תרדמה זהו נבואה,
ואז נבנית האשה והגיעה למדרגת בינה יתירה שיש באשה כיון שנשמתו היתה
אז למעלה במקום גבוה רם ונשא, וזהו ויבן ה' את הצלע שדרשו חז"ל בינה
יתירה ניתנה לה, כך תריך בתפארת יהונתן בפרשת בראשית.

ח. ע"פ מה שכתוב בספר עוללות אפרים לבעל הכלי יקר מאמר שלי"ו לבאר את
הפסוק פרשת כי תבא "יצו ה' אתך את הברכה באסמיך ובכל מעשה ידיך אשר
תעשה" פסוק זה מדבר בזיווג האשה והוא הדבר הסמוי מן העין אשר למדו
חז"ל ב"מ מ"ב ע"מ א' מפסוק זה שהברכה מצויה בו, כי לקיחת הצלע היה דבר
הסמוי מן העין כמו שכתוב ויפל ה' תרדמה על האדם, ופירש רש"י שלא יראה
לקיחת הצלע, ע"כ, וזה מבואר בגמ' ב"מ נ"ט אמר רבי חלבו לעולם יהא אדם זהיר
ככבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו,
שנאמר ולאברם הטיב בעבורה, ולפי זה אפשר דלכן הביא הקב"ה את הזיווג

ברכת מזל טוב
למורי ורבי עטרת ראשי
שזכיתי לקירבה יתירה כל השנים וזכיתי שהזכיר הרבה פעמים ברבים מהגליון
הוד כ"ק מרן האדמו"ר מצאנו שליט"א
לרגל שמחת נישואי נכדתו בת לבנו ידידינו הגה"צ רבי אברהם הלברשטאם שליט"א רב קרית צאנז טבריה
עב"ג ידידינו הבה"ח המופלג בתויר"ש הרב משה הלברשטאם שליט"א מבחידי ישיבת טשנאבריל
בנו של ידידינו הגה"צ יהודה אריה מארים שליט"א רב קהילת גארליץ
וברכת מזל טוב לסבים
כ"ק מרן האדמו"ר מסטרופקוב שליט"א | כ"ק מרן האדמו"ר מגרליץ שליט"א | הגה"צ אב"ד סערט ויזניץ ירושלים
יהא רעוא שמשמחה זו ישפע שפע שמחה לכל כלל ישראל

איזה שמחה מיוחדת היה בזיווג הראשון שמברכים שכל זיווג יהיה כמו זיווג זה?
 אחד הברכות שמברכים בשבע ברכות, שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם.

יש להקשות: איזה שמחה מיוחדת היה בזיווג הראשון, שאנו מברכים לכל זיווג שיהיה כמותם, כך מקשה בשו"ת שאילת יעקב חלק ב' סימן ל"ז ס"ק ג' להגאון רבי יעקב פראגר זצ"ל, וכן בפרסם יוסף פרשת בראשית ע"מ כ"ו.

איכא כמה הסברים נפלאים בענין זה:

א. הנה אם האדם גורם לעצמו איזה צער ע"י איזה כויה או פצע שגרם בידו אחת לידו השני, וכי ימצא אדם שוטה כזה שיכה בידו אחת את ידו השניה שגרמה לו הצער הזה או אם ישבור בידו אחת איזה כלי יקר וכי יכה זה, הלא זה גם כן חלק מגופו וגם ירגיש עכשיו את הצער ואיך אעניש את עצמי, ולפי זה כל זמן שאדם הראשון ואשתו היו גוף אחד אי אפשר שיצער זה את זה, כמו שלא יצער אדם את חלק גופו, ואח"כ כשנתחלקו לשני גופים אפילו אם היא תגרום לו צער שלא בכוונה לא יצערנה כי הלא היא חלק מגופו, ולכן קרא אדם הראשון לאשה שם אשה כי מאיש לקחה, כדי שיזכרו בני האדם כי האשה חלק מהאיש ויהיה במחשבתם תמיד כאילו הם גם היום גוף אחד ולא יצערו זה את זה ויהיה תמיד שלום ביניהם, ומפורש זה היטב בפסוק **"ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי"** אני לבד ראיתי ויודע שזה חלק מגופי ממש, אבל הדורות הבאים לא ידעו, לכן תקרא אשה להודיע כי מאיש לקחה על כן יעזוב את אביו ואמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד, ע"י שנקראת על שם יצור תמיד כאילו עדיין הם בשר אחד כמו שהיה מקודם בתחילת הבריאה ויהיה שלום ביניהם, ולפי זה אתי שפיר מה שמברכים "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם" היינו כמו שהיה אהבה ושלום בין אדם הראשון וחווה קודם שנפרדו לשני גופים, כן יברכו הרעים האהובים שיחשבו תמיד כאילו הם עוד היום גוף אחד ויהיה שלום ביניהם, כך כתב בשו"ת שאילת יעקב חלק ב' סימן ל"ז ס"ק ג' להגאון רבי יעקב פראגר זצ"ל.

ושמחתי דיסוד כעין זה איתא בגמ' ירושלמי נדרים דף ג' כתיב לא תקום ולא תטור את בני עמך, היך עבידא הוה מקטע קופד ומחת סכינא לידי תחזור ותמחי לידי, ובפני משה שם מפרש דהכוונה דמפרש טעם המקרא דרך משל, הרי דומה למי שמחתך בשר בסכין והכה הסכין על ידו שאם תעלה על דעתך לחזור ולהכות להיד שהכתה בסכין על ידו האחרת ולנקום נקמת היד שהוכתה וה"נ כמו כן שהרי אמרה תורה ואהבת לרעך כמוך.

אבל בעל הטורים לא משמע כן: דכתב על הפסוק בפרשת בראשית **"האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל"** וז"ל לפי הפשט שהכתיב בעץ עד כי שמעת לדבריה, משמע שלא היו באחדות.

ובבן איש חי פרשת ואתחנן כתב שתלמיד משובש כתב דברים אלו בבעל הטורים ולא הבעל הטורים בעצמו.

ובשיטה מקובצת כתובות ח' ע"מ א' מביא חידוש בשם הרשב"א שלאדם היה לו אשה אחרת קודם חוה וברחה ממנו ואח"כ התחתן עם חוה, ובה מבאר את דברי הגמ' שם שתי יצירות הויה.

והחיד"א בספרו פני דוד בפרשת בראשית על הפסוק **"זאת הפעם עצם מעצמי"** מביא בשם ספר בן סירא דכשברא הקב"ה אדם יחיד אמר לא טוב היות האדם לבדו, וברא לו אשה מן האדמה כמותו, וקראו לילית, מיד התחילו מתגרין זה בזה, שנינו שוין מן האדמה ולא היו שומעין זה לזה, אמרה שם המפורש ופרחה באויר.

ובזה מבאר כוונת הפסוק בפרשת בראשית **"זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי"** לאפוקי האשה הראשונה שהיתה מאדמה, וזה שאמר זאת הפעם מכלל דאיכא אחריתי.

ב. רוב הקטטות ומחלוקת בין איש לאשתו הם ממקור הגאווה והתנשאות, כל אחד חושב שהוא מיוחד יותר ממשפחת כנגדו, ועל כן נברא אדם יחיד וממנו

נברא האשה שלא יתקוטטו, ולכן עצה שישכח כל אחד יחוסו ואז יהיו בשלום, וזה שכתוב **"זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי ולזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה"** אבל כל זה לא יהיה רק "הפעם" אבל לעולמים יקח אשה ממשפחה אחרת, וכן יתרבה המחלוקת העצה לזה שיעזוב איש את אביו ואת אמו, ישכח היחוס וכן היא ואז יהיה ודבק באשתו בשלום ואהבה והיו לבשר אחד, וזה הפירוש שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם, כמו באדם הראשון שלא היה מקום למחלוקת דלשניהם היה אותו משפחה, כן בכל זיווג, כך כתב בפרסם יוסף פרשת בראשית ע"מ כ"ו.

ג. הרבה אנשים יש להם דאגות פרנסה אחרי הנישואין שיש הרבה הוצאות, א"כ הזיווג מביא אותו שדואג מפרנסה, לכן אומרים שאם יזכה יהיה כמו אדם הראשון שמבואר בגמ' סנהדרין נ"ט ע"ב ר' יהודה בן תימא אומר אדם הראשון מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין, חזינן שלא היה לו דאגת פרנסה, וזה הכוונה שאם יזכה לא יהיה לו דאגת פרנסה, כך שמעתי מ"ק מרן אדמו"ר מצאנו שליט"א בשבע ברכות. עיין רש"י כתובות ח' ע"א.

ד. ידוע שאי אפשר להיות בשמחה בלי מחילת עוונות כמו שכתב רש"י מנחות כ' ע"מ א' לכן מברכים שיהא לו מחילה לגמרי לחתן ושיהא שמחה כמו אדם וחווה קודם החטא, וזה מגן עדן מקדם, כך שמעתי בשם כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א.

ה. באדם וחווה היה השמחה בשלימות במה שידעו שזיווג זה הוא בודאי שלהם שהרי לא היה אחר, ובהוה אנו מברכים חתן כלה שיהא להם שמחה בשלימות כאדם וחווה שידעו שזהו זיווגם, מעדני אשה, וזה לא כפי השיטות דלעיל שהיה לו אשה אחרת מקדם וי"ל.

מדוע כל זיווג קשה להקב"ה כקריעת ים סוף וכי יש כזה מושג קשה אצל הקב"ה?
איתא בגמ' סוטה ב' עמוד א', סנהדרין כ"ב ע"מ א' אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן וקשין לזווגן כקריעת ים סוף שנאמר אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסיים בכושרות.

יש להקשות: איך שייך לומר קשה אצל הקב"ה וכי יש כזה מושג קשה, וכן קשה מדוע הקושי לזווג זיווגים דומה לקריעת ים סוף, מה השיכות אחד לשני, כך מקשה בתוספת הרא"ש סוטה ב' ע"מ א', וכן במהרש"א שם, וכן באלשיך בפרשת בשלה, וכן בפנים יפות פרשת בהעלותך.

איכא כמה תרוצים:

א. להכי מדמי ליה לגאולת ישראל ממצרים משום דכי היכי דהתם הרג למצרים וטבעם בים כדי להציל ישראל כן הורג בעלה של זו ואשתו של זה ומזווגן יחד דבזיווג שני מוקמינן לה, כך כתב תוספות הרא"ש סוטה ב' עמוד א'.

ב. הא דאמרו חז"ל סוטה ב' ע"מ א', וכן סנהדרין כ"ב ע"מ א' קשה לזווג כקריעת ים סוף, וכן אומרים פסחים ק"ח א' קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, לזאת יחרד כל לב, האם יש דבר קשה לפניו יתברך, מי שבלא עמל ובלא יגיעה ברא העולמות יש מאין, יקשה לפניו קריעת ים סוף, או לזווג זווגים, או לפרנס את כל האדם, אי ההסבר דבקריעת ים סוף היה קטרוג שרו של מצרים, וכי משוא פנים יש בדבר כו', וגם המרו על ים בים סוף כו', על כן, היה קשה לפניו יתברך לעשות ניסא לשקרי, עד פשפש ומצא עזר כנגדם, ועל דרך זה הוא בזווגים, כי יתפרדו הזוגות במעשיהם, ונמנעו זווגם, להיות אחד צדיק ואחד רשע, וכן בזונותיו של אדם, הוא מקפחם על ידי מעשיו, כך כתב באלשיך הקדוש בפרשת בשלה פרק י"ז.

וכעין זה כתב בערוך לנר סנהדרין כ"ב עמוד א' עפ"י מה דאמרינן בגמ' נדה ט"ז ע"מ ב' ואלו צדיק ורשע לא קאמר משום דהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, הרי אף דהקב"ה יודע עתידות לא רצה לגלות מחשבתו בזה והנה בים סוף אמרינן דקטרג מדת הדין הללו עובדין עבודה זרה וכו' והציל אותן הקדוש ברוך הוא משום שידע שסופן לחזור למוטב ויקבלו התורה והצריך בזה לגלות דעתו לענין צדיק ורשע וכמו כן הוא לענין זיווג לפי מעשיו דאם היום צדיק ולמחר נעשה רשע א"כ צריך זיווג מרשעת לפי מעשיו וכן איפכא אם עכשיו רשע ולבסוף נעשה צדיק צריך צדקת לפי מעשיו וא"כ גם בזה צריך הקדוש ברוך הוא לגלות עתידות מענין רשע וצדיק ולכן קשה כקריעת ים סוף, וכעין זה כתב בקרן אורה סוטה ב' ע"מ א'.

ג. איירי בזווג שני שהוא ביטול הגזרה והמזל לפי מעשה האדם כדאמרינן בריש סוטה דזיווג שני הוא לפי מעשיו כן היה קריעת ים סוף ביטול הגזרה ומערכת השמים לפי מעשי ישראל ורשעת המצריים, כך תירץ במהרש"א חידושי אגדות סנהדרין כ"ב ע"א.

ד. הקושי הוא שהרי היה תנאי עם הים שחייב להיבקע, ואע"פ התווכח בשעת מעשה, וכן הוא בזיווג אף דכתיב מה' אשה לאיש ואחז"ל סוטה ב' א' שמכריזין קודם לידתו בת פלוני לפלוני, ואז עיקר קושי הזיווג הוא קודם החופה כמ"ש חז"ל שבת ק"ל א' דלית כתובה דלא רמי בה תגרא, והיינו בשעת כתיבת כתובה קודם החופה אף שדרך לכתוב תנאים ראשונים בשעת שידוכן אעפ"כ רמי בו תגרא בשעת כתיבת הכתובה, והיינו דאמר כקריעת ים סוף דאף שהיה עמו תנאי בשעת הבריה, אפ"ה הוצרך לרוח קדים עזה עד שנבקע, כך תירץ בפנים יפות בפרשת בעלותך.

ה. כמו שקריעת ים סוף היה צריך זכות, ובלי זכות לא היה נקרע אע"פ שלא חטאו שאין שינוי טבע בלא זכות, כן ענין הזיווג כי הוא כמעט דבר שהוא חוץ לטבע לזווג דעות בני אדם שהם רחוקות לעולם, ואין דעת אחד שווה לחבירו, כך תירץ בחכמת מנוח יבמות ס"ג ע"מ א'.

ו. ע"פ מה דאיתא במדרש דבקריעת ים סוף טען המקטרג הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, וכן בזיווג יש אנשים המדברים לשון הרע על כל צד, על החתן או על הכלה או על המחוננים וזה קשה לפני ה' כמו שהיה קשה לו טענת המקטרג בקריעת ים סוף שדברו על בניו, כך תירץ בפרסם יוסף פרשת בראשית ע"מ כ"ו.

קול המעדנים

שבת התאחדות לחסידי זוויעל
 בראשות כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א מושב טפחות בצפון

שבע ברכות המרכזי לנכד כ"ק מרן האדמו"ר מנדבורנה - קוסוב ויוניץ
 בית המדרש הגדול בבני ברק

שבע ברכות למשב"ק כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א הרב החסיד לייבל פינצבסקי שליט"א
 בהשתתפות כל עסקני חסידי גור שהתקיימה בביק ברקן מושב חולדה

שבע ברכות לנכד הגאון רבי עמרם גרינוואלד שליט"א
 ראש כולל מבצר התורה עמרם חסידי בהשתתפות מאות אברכי הכוללים והרבנים
 באולמי בית רוזן דחסידי בעלזא

כולל להוראה קרית צאנו נתניה
 הכנסת ספר תורה ושבע ברכות להרב מרדכי שפירא היכל הכוללים קרית צאנו

ישיבת צאנו אלעד
 בענין איך אפשר להרגיש מתיקת התורה

האם כשהאשה נגד הבעל זה עזר בשבילו?

בפרשת בראשית ב"ח **אעשה לו עזר כנגדו.**

בגמ' יבמות ס"ג ע"א דרשינן זכה עזרתו לא זכה כנגדו.

יש להקשות: איך יכול להיות שהיא כנגדו, הרי בפסוק כתוב **אעשה לו עזר**, כך מקשה החתם סופר בספרו תורת משה בפרשת חיי שרה ע"מ פ"ד, וכן בתקון משה להגאון רבי משה פולק זצ"ל תלמיד הכתב סופר בעניני נישואין ע"מ צ"א.

איכא כמה תרומים:

א. לפעמים שהאשה נגד הבעל זה עזר בשבילו, כגון אם הבעל פזרן בממון, ואם האשה גם היתה פזרנית בממון, לבסוף היה הבית חרב, נמצא דבזה שהיא כנגדו שאינו באותו מדה זה העזר לבעל, וזה כונת הגמ' זכה עזרתו בעזרה ממש, לא זכה עזרתו בזה שהיא נגדו, כך תירץ החתם סופר בספרו תורת משה בפרשת חיי שרה ע"מ פ"ד.

ב. בדרך צחות לשמחת חתן וכלה: נראה לבראיה דאמרינן בגמ' תענית ח' ע"ב **"בשעה שהגשמים יורדים אפילו פרוטה מהכיס מתברכת"** וקשה כונת הגמ' דהא הרבה פעמים הגשמים יורדים ואינם רואים דפרוטה מהכיס מתברך, אלא הכונה דכל הכסף בבית נגמר משום האשה יוצאת לקניות, ובשעה שהגשמים יורדים אינה יוצאת מהבית לקניות, לכן פרוטה מהכיס מתברכת, ואפשר להוסיף זה לפרש בדרך צחות הא דאיתא בגמ' בבא מציעא נ"ט עמוד א' אמר להו רבא לבני מחווא **"אוקירו לנשיכו כי היכי דתתעתרו"** והרי במציאות להיפך אם מכבדים האשה זה עולה יותר כסף, אלא הכוונה דאיך מכבדים אשה יראת שמים כתוב בפסוק כל כבודו בת מלך כבודיה, ואם תכבד אותה היא לא תצא כל היום תהיה עשיר שלא יבזבז לך את כל הכסף.

ג. בדרך צחות לשמחת חתן וכלה: נראה לבראיה דאיתא בילקוט שמעוני רות רמז תר"ו **"ואין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור"** שנאמר זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל, לבני ישראל אין כתיב כאן אלא לבית ישראל, ויש להקשות איהו זכות מיוחדת יש לנשים, ואפשר לומר בדרך צחות ע"פ מה דאמרינן בגמ' סנהדרין צ"ז ע"א **"אין משיח בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מהכיס, ומי גורם שיגמר הכסף מהבית הנשים, יוצא דבזכות נשים צדקניות תבא הגאולה העתידה"**, מאמר זה מתוך שמחת השבע ברכות לנכדת כ"ק מרן האדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א.

ד. כפי מה שהוא מתנהג עם הקב"ה כן אשתו מתנהגת עמו, וזהו סוד מה שאמרו רז"ל זכה עזר, לא זכה כנגדו, שמורדת בו כמו שהוא מורד בקונו, וזה הסוד לא שייך אלא לצדיקים, ולזה כל בן תורה שאין אשתו נשמעת לו אין ראוי להתרעם עליה כי איהו דאפסיד אנפשיה, אמנם אם אינו בן תורה דרך טבע שאשתו נשמעת לו מפני שהיא יריאה ממנו, כך כתב החיד"א בספרו מדבר קדמונת ערך ש"ק י"א כתב דבר נפלא בשם קובני הרב חסד לאברהם **וכותב החיד"א דשנים רבות היה מפרש מעצמו את הפסוק תהלים ל"ח ד' "אין שלום בעצמיי מפני חטאתי" אם האשה אשר היא עצם מעצמותיה של האדם אין שלום עימה, אלא כמעשה האשה היא את בעלה, סיבת הדבר מפני חטאתי, עוונותיי גרמו לי שתתנהג כך כלפיי, הרי כתוב בפסוק משלי ט"ז ד' **"ברצות ה' דרכי איש גם אויביו יושלים איתו"** ודרשו חז"ל בראשית רבה פרשת וירא פרשה נ"ד רבי יוחנן אמר זו אשתו שנאמר מיכה ד' **אויבי איש אנשי ביתו, ומעשה באשה שקבלה על בעלה לשלולו, והתיזו את ראשו ואם היה הוא רצוי לפני בורא העולם, היו משלמים עימו בני ביתו, משום כך ימהר האדם לשוב ולהעביר על מדותיו, והן עתה אנשי הוראה דברי מר זקנינו כמו שכתבת, ואת שפיר לפי דבריו דזהו דווקא בצדיק ותלמיד חכם מה שכתוב ברצות ה' דרכי איש, היינו צדיק.****

ה. ובחכמת מנוח יבמות ס"ג חולק על זה וסבירא דאפילו מי שלא חטא אינו זוכה לאשה טובה רק אם יש לו זכויות: וז"ל דמהא דלא אמרינן בגמ' **"לא חטא"** עזר **"חטא"** כנגדו, שמע מינה שאין האדם משיג אשה טובה אלא כשיש לו זכות, אבל אם אין בו זכות אע"פ שלא חטא גם כן אינו משיגם, ועל זה נאמר אשת חיל מי ימצא רחוק מפנינים וגו' כי העושר הארמוני בפנינים בא לאדם אע"פ שאין בו זכות.

ו. ע"פ מה דאמרינן בגמ' עירובין מ"א ע"ב מי שיש לו אשה רעה אינו רואה פני גיהנם, ולכן מי שחטא והקב"ה רוצה להטירו ולנקותו וברחמי וברוב חסדיו, מוויגו עמו אשה רעה בעלת מריבה וכדומה ועל ידה זוכה לחיי העולם הבא ואין לך טובה גדולה מזה, וזה כונת הגמ' זכה עזרתו בעזרה ממש, לא זכה עזרתו בזה שהיא כנגדו, ולפי זה מיושב מה דאומרים באשת חיל **"גמלתה טוב ולא רע" דקשה מהו כפל הלשון דכיון דהיא טובה אנו יודעים שהיא לא רעה, ולפי הג"ל אתי שפיר דאומרים שהאשה תעשה לנו טוב, אבל לא על ידי הרע, כך כתב בספר תיקון משה להגאון רבי משה פולק זצ"ל תלמיד הכתב סופר בעניני נישואין ע"מ צ"א.**

ז. ובכתב סופר פרשת לך תירץ באופן אחר מהו הכפל לשון **גמלתה טוב ולא רע:** דהנה אשה המפרנסת בעלה מצויה להדבר שמצד שני תמור את חייו כי בתקש תמיד תודה והכנעה מצדו על טובתה עמו, ועל דרך זה פירשתי הפסוק משלי ל"א י"ב **גמלתה טוב ולא רע כל ימי חייה, דאף שגמלתה טוב מ"מ לא עשתה לו כל רע כל ימי חייה, וזה מה שאמר הפסוק פרשת לך לך **"למען יטב לי בעבורך"** ובכל זאת **"חיתיה נפשי בגללך"** כי בטוח היה בצדקתה שלא תדרוש ממנו כל גמול על הטובה שעשתה עמו.**

ח. עפ"י מה דאיתא שם בגמ' אשכחיה ר' יוסי לאלהיה, אמר ליה כתיב אעשה לו עזר, במה אשה עזרתו לאדם, אמר ליה אדם מביא חטין חטין קוסס, פשתן פשתן לובש בתמיה לא נמצאת מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו, ולפי"ז י"ל דהכי פירוש, זכה היינו אם האיש זוכה ועוסק בתורה, אז האשה לו לעזר שלא יצטרך לבטל מלימודו בתקין מאכלו ומלבושיו ויגדל בתורה, אבל אם לא זכה ועוסק בהבלים יושב בסוד משחקים, אז כנגדו כלומר לרעה לו, שאם לא היה לו אשה, היה בעצמו צריך לתקן מאכלו ומלבושיו ולא היה לו פנאי להרבות הבלים, כך כתב בספר אפרין בפרשת בראשית לבעל הקיצור ש"ע בשם הרב הגאון הלל ל"ש נ"י אב"ד דק"ק קאלאמאי שאמרו בשם ת"ח אחד.

ט. דבזה שהיא כנגדו שמוכיחה אותו שלא יעשה עבירות או מזרזרת אותה לקיים מצוה זה העזר, מעדני אשר.

י. ע"פ מה שמוזב בחפץ חיים על התורה בפרשת בראשית שהיה אדם אחד שכל היום היתה אשתו כועסת ומקללת ועושה לו בושות וכלימות ורצה לנסוע מהבית, אמר לו החפץ

חיים הרי כל בזיון וכל קללה הכל מהשמים וכמו שאמר דוד המלך על קללות שמעי בן גרא הניחו לו ויקלל כי אמר לו ה' שמואל ב' ט"ו י"א ואם כך נגדו ונקצב אין אפשרות להימלט מן הגזירה, מה עשה הקב"ה ברוב רחמי וחסדיו במקום שהיה נע ונד בין אנשים ויבזהו בחוצות, הביא עליו את הזביונות כשהוא ספון בביתו, לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדני אשר.

ז. ע"פ מה שכתב הכתב סופר בפרשת בראשית בדרך צחות מדוע לא טוב היות האדם לבדו, דהנה כל זמן שהאדם שרוי בלא אשה באם יש לו חסרון במדותיו וכל שכן כשהוא כלי בענין צדקה או בשאר מדות שבין אדם לחבירו, כולם בודקים וממשימים במומיו ומגדילים חסרונותיו, אבל כשנושא אשה מוחלים לו הכל ותולין הכל בה שהיא המעכבתו והיא הגורמת לו כל זה, והיינו **"לא טוב היות האדם לבדו"** שאי אפשר שיהיה טוב כי כולם מבקשים עליו חסרונות ומומים **"אעשה לו עזר"** ע"י שהיא כנגדו כי יאמרו שענייה צרה באורחים בטבעה

ח. דאם זכה עזרתו ממש טוחנת אופה מכבסת, ואם לא זכה אז אשתו אין עוזרת לו אלא כל היום מתפללת ולא עושה כלום, והכוונה שכנגדו כמו דמצאנו אצל יצחק ורבקה בפרשת תולדות ויעתר יצחק לנוכח אשתו, דהכוונה זה עומד בזוית זה ומתפלל וזו עומדת בזוית זו ומתפללת, וזה הכוונה זכה עזרתו לא זכה כנגדו שהוא עומדת ומתפללת בזוית אחרת ולא עושה כלום בבית, כך מביא בספר הנפלא נמלצו לחכי מידידי הרה"ג יצחק קליין שליט"א בשם ספר ישמח יהודה, מאמר זה מתוך שבע ברכות לנישואין נכד כ"ק מרן האדמו"ר מדארט שליט"א.

מדוע כשמתפללים על זיווג צריך להתפלל שלא יהא שטף מים רבים בבית?

איתא בגמ' ברכות ח' ע"מ א' על הפסוק תהלים ל"ב ו' **"על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא" כמה שיטות מה זה עת מצוא ולפי שיטה אחת זה קאי על אשה שצריך להתפלל על זיווג.**

יש להקשות: לפי השיטה דכוונת הפסוק שצריך על הזיווג, אי"כ מה הפירוש של סוף הפסוק רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, דלכאורה אין לזה שום פירוש, כך מקשה במהרש"א שם, וכן במעין הברכות לבעל הבני יששכר, וכן בפנים יפות בפרשת בשלה, וכן בעוללות אפרים מאמר ש"ט וכן במשנה שכ"ה, וכן באוצרות דברי יציב ברכות ח' ע"מ א'.

איכא כמה תרומים:

א. ע"פ מה דאמרינן בגמ' סנהדרין ז' עמוד א' אמר רב הונא האי תיגרא, דמיא לצינורא דבידקא דמיא, כיון דרווח רווח, לכן צריך להתפלל שיהא שלום בבית ולא יהא שטף מים רבים דהיינו המחלוקת שדומה לסכר של מים דכיון שמתחיל להתרחב מתרחב יותר ויותר, כך תירץ במעין הברכות לבעל הבני יששכר.

ב. פירוש הפסוק על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו ודרשו חז"ל לעת מצא **"זו אשה" והיינו שיתדבק בחלקו ובגורלו מאת ה' וינצל מחטא דור המבול, והיינו דאמר לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, ובפרט מאשת חבירו שאחז"ל קידושין י"ג א' שקשיש לעולם יותר מן דור המבול, כך תירץ בפנים יפות שמות פרק ט"ו.**

ג. יש ראה שהפסוק מיירי בנישואי אשה, לפי שנאמר תהלים ל"ב ו' ואתה נשאת עון חטאתי סלה על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, ואמרו חז"ל ירושלמי ביכורים ג' ג' שהנושא אשה מוחלין לו כל עוונותיו, לכן נאמר **"על יתפלל כל חסיד" המקדש אשה שישא הקב"ה עונונו לעת מצא זו אשה, וזהו שמסיים ואומר רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, מים ראשי תיבות **ממון יופי משפחה** שלא יבקש אשה בשלשה דרכים אלו, כי אם יתפלל אליך, דהיינו לשם שמים כאמור, כך תירץ בעוללות אפרים מאמר ש"ט לבעל הבני יקר.**

ד. ע"פ דברי הגה"ק רבי הלל מקאלאמאי זצ"ל שפירש באופן נפלא מאמר חז"ל יבמות ס"ג ע"מ א' זכה עזרתו, לא זכה כנגדו, ופירש הגאון הנ"ל, דהנה אם האיש הזה שמוצא את פנוי ע"י האשה שלקח מנצל את העת למעשים טובים לתורה ולעבודה או לעסוק ולסחור לפרנס אשתו ובניו ולכלכל דבריו במשפט, אז היא באמת לו לזכות ולעזר, אבל אם הוא מפנה העת היקרה הלזו לבטלה לישב בסוד משחקים ולישב במושב לצים, אז האשה לו באמת לנגד ולרעה, דאלמלא לא הי' לו אשה אז הי' מוטד בצרכי עצמו וממילא היה משכחת עון ולא פעל עולה, אבל כעת שיש לו אשה שעושה לו כל אלה אי"כ היא גופא היא לו לניגוד, על כן שפיר אמרו זכה, היינו אם הוא מזכה העת אז היא לו לעזר, אבל אם לא זכה שאינו מזכה העת אז היא לו לנגד, וזה כוונת מאמר חז"ל דיתפלל לעת מצוא זו אשה, היינו שיתפלל להשי"ת שיזמין לו זיווג הגון שתעשה רצונו וימצא לו עת פנוי, אבל יראה שרק לשטף מים רבים לא יגיעו, שיוציא העת על דברים טובים ולא על דברים רעים, והיינו לשטף מים רבים היינו לתאוות עוה"ז, שהמים מורים על מים הזידונים שהוא כינוי לתאוות עוה"ז, שעל זה יתפלל שלא יגיעו העת הקשה הלזו על זה רק לזכות, כך כתב במשנה שכ"ה בפרשת חיי שרה.

ה. הרי אמרו חז"ל פסחים מ"ט לעולם ימכור כל מה שיש לו וישיא בתו לת"ח ולכן מתפלל שכשיזמין לו ת"ח שיוכל לתת לו כל מה שצריך מבלי שיצטרך להישטף ביתו מכל ממון, וזהו שהשטף מים רבים לא יגיעו אליו בלא באופן הניקל, כך תירץ בספר בנייה ברכות ח'.

מעדני אשר ראיתי פעם מליצה נאה על הא שהחתן והכלה צריכים להתפלל: מהא דאיתא במשנה יומא ע"ג ע"ב ב' המלך והכלה ירחצו את פניהם, דהמלך היינו החתן שדומה למלך, והכלה ירחצו את פניהם היינו שירידו דמעות ויתפללו.

נשאל פעם אחד מגדולי הדור: מדוע לא תיקנו תפילה לשלום, בית הרי זה דבר שניתן לפיצוץ כל רגע, ותירץ דבדואי נתקן, דזהו בכלל התפלה ונפשי כעפר לכל תהיה, אם בן אדם כעפר ויודע לוותר אז אין לו בעיות עם שלום בית.

ובדרך צחות ושמחת חתן: היה בחור שבישיבה היה משקיע בתפילה והיה מתפלל באריכות ובמתנינות ואחרי החתונה התחיל לזלזל בתפילה, שאלו אותו למה אתה מזלזל, הרי עכשיו צריך להתחיל להשקיע יותר בתפילה שצריך הרבה סייעתא דשמיא ומדוע קרה שדווקא כעת עכשיו התחיל לזלזל, ענה לו שכל הדרשנים אמרו לו בשבע ברכות חתן כמה טוב התפללת, אמרתי לתלמי אדם זה נקרא טוב, אני מוותר על התענוג, מאמר זה מתוך שבע ברכות לנכדת כ"ק מרן האדמו"ר מסערט ויוניץ שליט"א.

נעלה את יהושלים על ראש שמחתנו

בשבח ובהודיה להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו
שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה
הנני מתכבדים להזמיןכם לשוש אתנו משוש
בשמחת כלולות בנינו היקרים שיחיו

הכלה הבתולה המהוללה
חיה דבורה תחי

החתן הבחור המופלג
שלום הלוי נ"י

שיתקיים אי"ה במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת
ביום שלישי שנכפל בו כי טוב פרשת שמני
לסדר "כי היום ה' נראה אליכם"
אור לכ' אדר ב' שמרבין בו בשמחה
באולמי "ארמונות חן" רחוב שלמה המלך 29 בני ברק
קבלת פנים בשעה 5:45 החופה בשעה 6:30

נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו
ואי"ה בשמחתכם ישמח לבנו גם אני

הורי הכלה
אשר אנשיל שוורץ וב"ב
לבית רייך
בית שמש

הורי החתן
ישראל זושא הלוי הורביץ וב"ב
לבית ברנשטיין
רב אב"ד קהילות החסידים אלעד

תפארת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם
גם אנו מתכבדים להזמיןכם לקחת חבל בשמחתנו
הגאון המפורסם רבי חיים יעקב מנחם שוורץ שליט"א וב"ב
דומ"צ קרית צאנז נתניה – ורב בית החולים לניאדו

הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א
ר"מ בבית המדרש המרכזי קרית צאנז נתניה